

2. Производствени и икономически резултати през 2004 г. и прогноза за 2005 г. Система от икономически сметки за селското стопанство

2.1. Производство

2.1.1. Продукция от растениевъдството

2.1.1.1. Зърнопроизводство

По данни на дирекция „Агростатистика“, през 2004 г. площите, заети със зърнени култури са в размер на 1 875 хил. ха, което представлява 57,5% от обработваемата земя в страната. Спрямо предходната година площите със зърнени култури са нараснали с 5,8%, като увеличение е отчетено във всички райони на страната. Най-много площи със зърнени култури са засети в Североизточен район – 640 хил. ха и Северен централен район – 440 хил. ха или съответно 62,6% и 62,3% от обработваемата земя в двата района. Реколтирани на зелено са 0,1% от зърнените култури.

Производството на зърнени култури от реколта`2004 е нараснало с 96% спрямо предходната година. Увеличението се дължи на по-големия размер засети площи и по-високия среден добив при културите, вследствие на правилно извършените агротехнически мероприятия, доброто презимуване и подходящите агроклиматични условия.

Климатичните условия през втората половина на 2004 г. благоприятстваха развитието на плевелната растителност, както и размножаването на мишевидните гризачи (в необработените площи, люцерните и вторично заплевелените посеви при окопните). Тяхното възходящо развитие се дължи на наличието на богата зелена растителност, семена и особено прилагането на плитки повърхностни обработки на почвата за есенната сеитба. В резултат на тези обстоятелства, през есента на 2004 г. бе обявено каламитетно размножаване на обикновената полевка в пет области на страната. По препоръки на Националната служба по растителна защита, бяха предприети мерки за ограничаване плътността на този вид неприятел, а ДФ „Земеделие“ отпусна субсидия на земеделските производители, за презасяване на разораните есенни посеви с пролетници през 2005 г.

Пшеница

През 2004 г. площите, засети с основната продоволствена култура у нас - пшеницата са в размер на 1 044 хил. ха (55,7% от площите на зърнените култури), като в сравнение с 2003 г. са се увеличили с 15,6% . Реколтираните площи за 2004 г. възлизат на 1 039,7 хил. ха, с 23,6% повече спрямо предходната година.

През 2004 г. производството на пшеница се е увеличило с близо 98% спрямо 2003 г., достигайки 3 961 хил. т.

Благоприятните агроклиматични условия през 2004 г. оказаха положително влияние върху развитието на пшеницата, което доведе до получаването на по-високи добиви. Средният добив за страната достигна 3,81 т/ха, с 60% по-висок спрямо предходната година. Най-висок среден добив е отчетен в Североизточния район (4,44 т/ха), където са концентрирани 30% от площите с пшеница.

Качеството на зърното от реколта `2004 е по-ниско в сравнение с това през 2003 г. и е съизмеримо с това от реколта`2002. Около 65% от зърнената реколта покрива изискванията за хлебопекарни качества.

Таблица II.6.

Производство на пшеница от реколти 2003-2004 г.

Райони	Площи /реколтирани/ [ха]		Среден добив [тона/ха]		Производство [тона]	
	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.
Северозападен	97 183	102 262	2,35	3,46	228 373	353 831

Северен централен	187 738	243 701	2,71	3,93	509 334	957 762
Североизточен	265 158	309 809	1,95	4,44	516 131	1 375 575
Югоизточен	118 237	153 836	2,32	3,85	274 270	592 278
Южен централен	143 194	185 103	2,81	3,01	402 926	557 169
Югозападен	29 504	44 968	2,47	2,77	72 903	124 563
Общо за страната	841 014	1 039 679	2,38	3,81	2 003 937	3 961 178

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Най-много площи и най-голямо производство са отчетени в Североизточния район, следван от Северен-централен.

За увеличаване на средния добив и производството на пшеница през 2004 г. допринесоха редица агротехнически мероприятия, като:

- Правилно сеитбообръщение на културите върху 71,0% от площите, засети с пшеница. Делът на окопните култури като предшественици е най-висок - 51,5%. Намаляват площите, засети с пшеница с предшественик пшеница, като заемат дял от 22,6%, докато през 2003 г. тези площи са били 40,4%. Угарите и други култури – предшественици на пшеницата заемат 19,1% , ечемика - 6,8%.
- Висок процент наторени посеви с азотни торове – 93,7%. Използвани бяха и комбинирани торове на 6,5% от засетите площи, предимно предсеитбено;
- С окачествени семена са засети 64,6% от площите на пшеницата;
- Третираны с хербициди са 85,5% от посевите;
- Борба срещу неприятелите и болестите е изведена на 18,0% и 13,2% от площите.

По предварителни данни на дирекция "Агростатистика", за реколта '2005 с пшеница са засети около 1 134,4 хил. ха, средният добив се оценява на 3.17 т/ха, а производството на пшеница - на около 3 400 хил. т.

Ръж и тритикале

Постигнатите високи средни добиви през 2004 г. допринесоха за увеличение на производството на ръж и тритикале спрямо предходната година, въпреки по-малкото засети площи. Производството на ръж е нараснало с 43,2% (до 16 976 т), а това на тритикале с 51,2% (до 27 643 т).

Таблица II.7.

Производство на ръж и тритикале от реколти 2003-2004 г.

Райони	Площи /реколтирани/ [ха]				Среден добив [тона/ха]				Производство [тона]			
	2003 г.		2004 г.		2003 г.		2004 г.		2003 г.		2004 г.	
	Ръж	Тритикале	Ръж	Тритикале	Ръж	Тритикале	Ръж	Тритикале	Ръж	Тритикале	Ръж	Тритикале
Северозападен	1 339	892	12	79	0,68	1,32	1,77	3,81	916	1 176	22	302
Северен централен	372	1320	107	555	1,12	1,69	1,34	3,78	417	2 237	143	2 095
Североизточен	281	1647	48	874	2,75	1,30	2,81	3,82	772	2 145	134	3 339
Югоизточен	456	2566	69	719	1,01	1,16	2,27	3,13	460	2 969	156	2 249
Южен централен	4 370	4573	5 010	6 709	1,22	1,68	2,07	2,73	5 351	7 690	10 346	18 307
Югозападен	2 983	889	3 275	585	1,32	2,33	1,89	2,31	3 943	2 071	6 175	1 351
Общо за страната	9 801	11 887	8 521	9 521	1,21	1,54	1,99	2,90	11 859	18 288	16 976	27 643

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Ечемик

За реколта `2004 от ечемик са били засети общо 333 485 ха, което е със 17% повече от предходната година. Като нереколтирани са отчетени едва 1,37% от засетите площи.

Като резултат от нарасналите площи и постигнатия най-висок за последните 10 години среден добив от 3,59 т/ха, реколта `2004 от ечемик е 2,2 пъти по-висока от предходната и възлиза на 1 180 836 тона.

Таблица II.8.

Производство на ечемик от реколти 2003-2004 г.

Райони	Площи /реколтирани/ [ха]		Среден добив [тона/ха]		Производство [тона]	
	2003г.	2004 г.	2003г.	2004 г.	2003г.	2004 г.
Северозападен	19 114	31 741	1,99	3,40	37 978	108 039
Северен централен	65 048	78 794	2,12	3,89	137 857	306 849
Североизточен	59 538	91 109	1,73	3,92	103 128	357 544
Югоизточен	71 158	68 008	1,66	3,72	118 181	253 271
Южен централен	49 273	50 656	2,33	2,61	144 968	132 358
Югозападен	6 481	8 617	1,99	2,64	12 878	22 775
Общо за страната	270 612	328 924	1,94	3,59	524 990	1 180 836

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Най-големи количества ечемик, реколта `2004 са прибрани в Североизточен район (357,5 хил. тона), следван от Северен централен (306,9 хил. тона) и Югоизточен (253,3 хил. тона) райони.

Делът на площите с ечемик, върху които са извършени агротехнически мероприятия е сравнително висок, макар и по-нисък от този при пшеницата.

- В сеитбооборота на ечемика (зимен и пролетен) най-голям е делът на слънчогледа и царевицата- около 40,4% (134,7 хил. ха), при 29% (74,76 хил. ха) за предходната година. Площите на ечемика след предшественици пшеница и ечемик са намалели с 27,8 хил. ха, спрямо предходната година до 125,4 хил.ха. Угарите, включени в сеитбооборота са близо 26,4 хил. ха, спрямо 9,7 хил.ха през предходната година.
- С азотни торове са подхранени 90,1% от посевите. При 3,9% от площите са използвани фосфорни, а при 0,9% - калиеви торове. Комплексни торове са приложени на 3,1% от площите;
- Окачествени семена за сеитба са били употребени на 62,8% от площите с ечемик;
- С хербициди са третираны близо 83% от засетите площи.

По предварителни данни, засетите площи с ечемик за реколта `2005 г. са 276,5 хил. ха, а производството се очаква да достигне до около 680 хил. т, при среден добив от около 2,52 т/ха.

Овес

За реколта `2004 със овес са засети близо 43,4 хил. ха, което е с 8,4% по-малко спрямо предходната година. Реколтирани са 43,0 хил. ха, при среден добив 2,36 т/ха. В резултат от увеличение на реколтираните площи (с 14,3%) и на средния добив (със 72,2%), производството е нараснало около 2 пъти в сравнение с 2003 г., до 101 486 т.

Таблица II.9.

Производство на овес от реколти 2003-2004 г.

Райони	Площи /реколтирани/ [ха]		Среден добив [тона/ха]		Производство [тона]	
	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.
Северозападен	8 357	9 548	1,23	2,17	10 316	20 721
Северен централен	7 897	12 298	1,50	2,65	11 860	32 541
Североизточен	6 883	9 456	1,62	2,42	11 115	22 866
Югоизточен	6 227	2 203	1,08	2,21	6 726	4 868
Южен централен	4 584	6 069	1,24	2,37	5 706	14 375
Югозападен	3 668	3 428	1,58	1,78	5 810	6 115
Общо за страната	37 616	43 002	1,37	2,36	51 533	101 486

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Над средния за страната добив е получен през 2004 г. в Северен централен (2,65 т/ха) и Североизточен (2,42 т/ха) райони, където са произведени и най-големите количества от тази реколта, съответно 32 541 тона и 22 866 тона.

По предварителни данни, засетите с овес площи за реколта `2005 г. са 36,4 хил. ха.

Царевица за зърно

През 2004 г. благоприятните агрометеорологични условия, подобрената агротехника и използването на окачествени семена допринесоха за получаване на най-високите добиви от царевица от 1989 г. насам. От реколта `2004 са прибрани средно 5,54 т/ха, почти 2 пъти повече в сравнение с предходната реколта.

По данни на дирекция "Агростатистика", общо засетите през пролетта на 2004 г. площи с царевица са в размер на 415 971 ха, от които 385 930 ха - с царевица за зърно. Спрямо 2003 г., площите с царевица за зърно са намалели с 10,2%.

През 2004 г. са реколтирани 383 217 ха с царевица за зърно или 99% от засетите площи. Производството на царевица за зърно възлиза на 2 123 022 тона, с 82,8% повече в сравнение с 2003 г.

Над 61% от реколтата са произведени в Североизточен район, където е постигнат и най-високият за страната среден добив от 6,08 т/ха. Над средните за страната количества от хектар са прибрани и в Югоизточен район (5,93 т/ха).

Таблица II.10.

Производство на царевица за зърно от реколти 2003 и 2004 г.

Райони	Площи /реколтирани/ [ха]		Среден добив [тона/ха]		Производство [тона]	
	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.	2003 г.	2004 г.
Северозападен	43 795	42 283	2,19	4,29	95 736	181 424
Северен централен	99 140	94 270	2,16	5,03	213 778	474 258
Североизточен	239 566	215 358	3,16	6,08	755 915	1 309 594
Югоизточен	9 948	7 627	2,77	5,93	27 552	45 241
Южен централен	16 050	16 643	3,30	5,25	53 025	87 391
Югозападен	6 181	7 036	2,44	3,57	15 101	25 114
Общо за страната	414 680	383 217	2,80	5,54	1 161 107	2 123 022

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

За реколта`2004 при царевицата са проведени следните агротехнически мероприятия:

- Основни предшественици на царевицата са били зимни-житни (пшеница и ечемик) – на 39,5% от площите. Царевица след царевица е отглеждана върху 26,8% от *общата ѝ площ*, а след слънчоглед – на 17,7% от нея. Угари и други култури, предшественици на царевицата, заемат 16,0%.
- Използвани са азотни торове при 62,3% от посевите за зърно, 3,8% са подхранени с фосфорни торове и 0,5% - с калиеви. Комплексни торове са внесени на 4,5% от площите, а оборски тор - на 0,1%;
- На 96,6% от площите са използвани окачествени семена за посев;
- Хербициди са употребени на 83,6% от засетите площи за зърно.

По предварителни данни, площите, засети с царевицата за реколта '2005 г. са около 340,8 хил. ха.

Сорго

Площите на соргото през последните години се колебаят между 3 и 5 хил. ха. През 2004 г. засетите площи (3 286 ха) са намалели с 10,5% в сравнение с 2003 г. Производството на зърно е нараснало с 8,99% спрямо 2003 г. до 6,4 хил. т. Средният добив е 2,10 т/ха и е с 26,5% по-висок от предходната година.

Въпреки че соргото се явява като алтернативна култура на царевицата, то все още е слабо търсено за нуждите на фуражната ни промишленост.

Ориз

По данни на дерикция „Агростатистика“, през 2004 г. производството на оризова арпа в страната е нараснало с 18,8% спрямо предходната година, до 28 116 т. Средният добив е 4,96 т/ха, с 18,1% по-висок от 2003 г.

Площите, заети с ориз са се увеличили незначително (с 0,9%) спрямо нивото от 2003 г., до 5 699 ха. Традиционни производствени райони са Южен централен и Югоизточен.

2.1.1.2. Маслодайни култури

Засетите площи с маслодайни култури през 2004 г. са 612 655 ха, от които реколтирани са 605 294 ха. Намалението на реколтираните площи спрямо 2003 г. възлиза на 10,2%.

Слънчоглед

Реколтираните площи със слънчоглед през 2004 г. са 592 хил. ха, в т. ч. 554 хил. ха с маслодаен и 38 хил. ха - с шарен слънчоглед. В сравнение с 2003 г. общите площи бележат намаление с около 67 хил. ха. Производството на слънчогледово семе през 2004 г. е 1 079 хил. т (в т. ч. 1 026 хил. т - маслодаен), което е с 290 069 т или с 36,8% повече от предходната година. Средният добив е 1,82 т/ха (1,85 т/ха за маслодайния) - с 51,7% по-висок от този за 2003 г.

Таблица II.11.

Производство на слънчоглед за периода 2000 – 2004 г.

Година	Реколтирани площи ха	Среден добив т/ха	Производство тона
2004	592 765	1,82	1 078 832
2003	659 632	1,20	788 763
2002	471 013	1,37	645 369
2001	389 741	1,04	405 087
2000	591 979	1,01	598 852

Източник: МЗГ, „Агростатистика“

През последните няколко години се наблюдава тенденция на повишаване на средния добив и производството на слънчоглед, което се дължи на добрите агроклиматични условия, по-

добрата агротехника, засяването на голяма част от площите със сертифицирани семена и финансовото подпомагане от ДФ „Земеделие“.

По предварителни данни, площите, засети със слънчоглед за реколта `2005 г. са 653,4 хил. ха

Рапица

Втора по значимост за страната маслодайна култура, след слънчогледа, е зимната маслодайна рапица. През 2004 г. площите, засети с нея са в размер на 13 169 ха, което е със 7,7% по-малко от 2003 г. От тях, реколтирани са 11 250 ха или с 11,3% по-малко в сравнение с 2003 г. Производството на маслодайна рапица през 2004 г. е нараснало с 98,3% спрямо 2003 г., до 22 388 т. Средният добив е 1,99 т/ха, със 123,6% по-висок от предходната година. Най-много реколтирани площи са отчетени в Североизточния район – 7 734 ха.

Фъстъци

През 2004 г. площите, засети с фъстъци са в размер на 942 ха, което е с 10,5% по-малко в сравнение с 2003 г. Производството възлиза на 1 322 т – с 19,9% по-малко спрямо предходната година.

2.1.1.3. Технически култури

Тенденцията на намаление на площите при влакнодайните култури, наблюдавана през последните години се запазва и през 2004 г. По данни на дирекция „Агростатистика“, през 2004 г. са реколтирани общо 2 374 ха с влакнодайни култури, което е с 27,2% по-малко в сравнение с 2003 г. Памукът се запазва като основна влакнодайна култура за страната, като заема 94,7 % от общите реколтирани площи.

Таблица II.12.

Структура на влакнодайните култури

Години	Реколтирани площи общо ха	% на памук от общата площ	% на лена от общата площ	% на конопа от общата площ
2003	3 259	96,4	3,6	0
2004	2 374	94,7	5,3	0

Източник: МЗГ, „Агростатистика“

Памук

Площите, засети с памук през 2004 г. са в размер на 2 619 ха, като са намалели с 18,1% в сравнение с 2003 г. Реколтираните площи възлизат на 2 249 ха.

През 2004 г. са произведени 2 587 т памук или с 37,8% по-малко в сравнение с предходната година, което се дължи на комбинацията от намалели площи и по-нисък среден добив (от 1,32 т/ха през 2003 г. на 1,15 т/ха през 2004 г.). Площите с памук са разположени в Южен-централен район.

Лен

При влакнодайния лен е отчетено увеличение на реколтираните площи от 117,3 ха през 2003 г. на 125 ха през 2004 г. Производството на лен от реколта `2004 г. е в размер на 209 т, при среден добив от хектар 1,67 т.

През 2004 г. в страната не е отглеждан коноп.

Ограниченото производство на памук и лена и преустановяването на отглеждане на конопа, се дължи преди всичко на високата им трудоемкост и използването на остаряла, ниско производителна техника.

През последните няколко години световната тенденция е към увеличаване на потреблението на естествените влакна в бита и промишлеността за сметка на синтетичните влакна, което ще даде отражение и у нас. В страната има благоприятни почвено-климатични условия за отглеждане на влакнодайните култури и добре развита текстилна промишленост.

Захарно цвекло

През 2004 г. производството на захарно цвекло е нараснало със 190,5% спрямо предходната година, достигайки 26 367 тона.

Засетите със захарно цвекло площи през 2004 г. са в размер на 1 109 ха - около 2,8 пъти повече в сравнение с 2003 година (когато са били 400 ха). Нереколтирани са останали едва 2,34% от засетите площи, а полученият среден добив е нараснал до 24,35 тона/ха, при 23,05 тона/ха през 2003 г.

Основни производствени райони на захарно цвекло са: Северен централен, Североизточен и Южен централен.

Таблица II.13.

Производство на захарно цвекло от реколти 2003 и 2004 г.

Общо за страната	2003 г.	2004 г.
Площи /реколтирани/ [ха]	394,00	1 082,80
Среден добив [тона/ха]	23,05	24,35
Производство [тона]	9 076,00	26 367,00

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Икономическите трудности през годините на прехода оказаха негативно влияние върху производството на захарно цвекло. От друга страна, преработвателите на захарно цвекло имат високи технологични изисквания към изкупуваната продукция.

Високата себестойност на продукцията (основно поради липса на високопроизводителна прибираща техника), ниската изкупна цена и вносът на евтина сурова тръстикова захар, доведоха до трайна тенденция на спад на площите и обема на производството на захарно цвекло.

Захарното цвекло е необходимо да бъде отглеждано предимно на поливни площи, а технологичният процес да бъде механизирован напълно.

Съществуващите захарни заводи в страната работят с вносна суровина. Единствено от „Захарни заводи“ в гр. Горна Оряховица проявяват интерес и изкупуват захарно цвекло за преработка.

Хмел

Производството на хмел в България е съсредоточено в Чепинското корито в землищата на гр. Велинград, гр. Ракитово и гр. Костандово.

През 2004 г. реколтираните площи с хмел са 273 ха - с 2,8% по-малко спрямо 2003 г., което се компенсира от по-високия среден добив от 1,01 т/ха. Общото производство на хмел през 2004 г. е 276 тона, което е недостатъчно за нуждите на пивоварната промишленост в страната.

Отглеждат се предимно американските сортове хмел – Nugget, Chinook и CFJ-8/Cascade/. Като пазарна стойност сравнително добре се котира сорт Nugget.

Хмелопроизводителите са обединени в консорциум "Булхопс".

Тютюн

По данни на дирекция "Агростатистика", общо разсадените с тютюн площи за реколта '2004 са нараснали с близо 17% спрямо предходната година и възлизат на 48,98 хил. хектара. Като нереколтирани са отчетени около 1,8 хил. ха или 3,7% от разсадените площи.

Общото производство на тютюн (суров, на листа) през 2004 г. се оценява на 69 569 тона, което надхвърля реколта '2003 с 13% и е най-високото ниво от 1998 г. насам.

Производството на ориенталския тип тютюн е нараснало с 19,2% спрямо 2003 г., достигайки 50,3 хил. тона. Това се дължи на по-големия размер на реколтираните площи – 34,96 хил. ха или с 21% над нивото от 2003 г., при запазване на средния добив около този от предходната година – 1,44 т/ха.

Таблица II.14.

Площи, добиви и производство на тютюн по типове - 2001-2004 г.

	реколта '2001	реколта '2002	реколта '2003	реколта '2004
ПРОИЗВОДСТВО - хил. тона	57,8	62,3	61,5	69,6
в т.ч. Ориенталски	39,6	46,5	42,1	50,4
Виржиния	12,7	11,7	14,1	14,3
Бърлей	5,5	4,1	5,4	4,9
РЕКОЛТИРАНИ ПЛОЩИ - хил. ха	45,49	39,37	41,44	47,15
в т.ч. Ориенталски	31,67	27,95	29,01	34,97
Виржиния	8,89	7,69	8,29	8,88
Бърлей	4,93	3,73	4,14	3,30
СРЕДЕН ДОБИВ – тона/ха				
в т.ч. Ориенталски	1,25	1,66	1,45	1,44
Виржиния	1,43	1,52	1,70	1,61
Бърлей	1,12	1,09	1,30	1,49

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Производството на тютюн тип „Виржиния“ от реколта '2004 г. е в размер на 14,3 хил. тона или с 6% повече спрямо предходната година, въпреки намалелия с 5% среден добив. Това увеличение се дължи на по-големия размер на реколтираните площи - 8,87 хил. ха, при 8,29 хил. ха през 2003 г.

През 2004 г. са произведени 4,9 хил. тона тютюн тип "Бърлей". Полученият висок среден добив от 1,49 кг/дка не успя да компенсира по-малкото реколтирани площи, в резултат на което се формира производство с 9% по-ниско от това през предходната година.

2.1.1.4. Медицински и ароматни култури

Площите, заети с основните медицински и ароматни култури (маслодайна роза, лавандула, мента и кориандър) през 2004 г. възлизат на 86 419 ха. В сравнение с 2003 г., те са се увеличили с 21 665 ха или с 33,5%.

През 2004 г. са произведени общо 94 506 тона медицински и ароматни култури, което е с 42 479 тона или с 81,6% повече спрямо 2003 г. Увеличението на площите и производството през 2004 г. се дължат на засиления интерес към отглеждането на тези култури и добрите агроклиматични условия.

2.1.1.5. Зеленчуци

През 2004 г. откритите площи, заети със зеленчуци са около 109 хил. ха. В сравнение с 2003 г. те са намалели с 14,7 %. Оранжерийните площи също са намалели - от 856 ха през 2003 г. на 780 ха през 2004 г. или с 8,9%.

Основната част от площите на открито заемат картофите, домати, пипера, дините и фасула. През 2004 г. площите на домати и на пипера са намалели с около 21% в сравнение с предходната година. Значително намаление е отчетено и на площите, заети с краставици – с 22%. Наблюдава се увеличение на площите с картофи - с 3%, патладжан – с 22% и леща – с 25%.

Таблица II.15.

Използвани основни площи за зеленчукопроизводство - реколта`2004

Основни площи	Ед.мярка	Използвани площи - реколта`2004 г.
Открити площи	ха	103 506,9
Стъклени оранжерии	ха	337,0
Полиетиленови оранжерии	ха	442,9
Общо оранжерийна площ:	ха	779,9
Обща площ:	ха	104 286,8

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

През 2004 г. общото производство на зеленчуци възлиза на 1 590 хил. тона. В сравнение с предходната година то е намаляло с 13,4%, което се дължи на намаления размер на площите и по ниския среден добив при някои култури.

Производството на домати е спаднало с 45% в сравнение с 2003 г., до 237 хил. тона. Значително намаление е отчетено и при производството на пипер – с 42%, до 124,9 хил. т. Увеличило се е производството на патладжан – с 24% и на картофи – с 27%.

Таблица II.16.

Площи, производство и средни добиви от зеленчуци – реколта 2004

Зеленчуци	Открити площи	Производство (тона)		Среден добив
	(ха)	Общо	От открити площи	(т/ха)
I. Плодови зеленчуци				
Домати	12 265,8	237 597	201 386	16,42
Пипер - сладък	10 800,1	124 907	122 858	11,38
Патладжани	1 613,4	40 097	40 077	24,84
Краставици и корнишони	3 094,2	86 560	55 834	18,04
Тикви	1 164,1	16 023	15 971	13,72
Дини	6 128,5	100 176	99 833	16,29
Пъпеши	2 413,7	27 356	27 321	11,32
Сладка царевица	318,9	1 537	1 537	4,82
Други плодови зеленчуци (тиквички, бамя)	1 029,2	18 140	18 109	-
II. Бобови				
Градински фасул - зелен	1 738,1	14 489	14 409	8,29
Градински грах - зелен	1 050,2	3 266	3 266	3,11
Бакла- зелена	82,3	339	339	4,12
Сухи зеленчуци				
Фасул – зърно	7 019,8	8 985	8 985	1,28
Леща	2 569,4	1 644	1 644	0,64
Нахут	4 450,4	3 916	3 916	0,88
III. Листостъблени зеленчуци				
Главесто зеле	5 128,4	116 862	116 658	22,75

Други листостъблени зеленчуци (салати, марули, спанак, магданоз, целина, чубрица, пащарнак, копър, цветно, къдраво и брюкселско зеле, алабаш, броколи, лук кромид - зелен, чесън - зелен)	5 792,1	77 580	76 361	
IV. Кореноплодни и клубеноплодни				
Картофи	30 675,5	573 179	573 018	18,68
Моркови	1 422,3	33 955	33 950	23,87
Лук кромид - зрял	3 989,6	44 553	44 553	11,17
Чесън – зрял	916,9	5 483	5 483	5,70
Праз	1 269,1	19 953	19 950	15,72
Арпаджик	3 041	1 905	1 904	6,26
Други кореноплодни (ряпа, репички, салатно цвекло, целина, пащарнак)	1 327,1	18 215	18 161	
V. Ягоди	1 965,7	11 504	11 499	5,85
VI. Култивирани гъби		1 282		
VII. Други зеленчуци	76,0			
Общо:	108 649,9	1 589 503	1 517 022	

Източник: МЗГ, "Агrostатистика"

* В общата площ са включени и площите с втори култури.

Таблица II.17.

Производство на зеленчуци от реколта 2004 г. по райони на планиране

Райони	Домати	Пипер	Крас- тавици	Патладжа нн	Тикви	Дини	Пъпеши	Ягоди
Открити площи (ха)								
Северозападен	548,9	475,4	141,3	55,0	57,1	456,9	228,3	138,1
Северен централен	990,0	624,3	339,9	57,0	58,9	877,2	482,2	255,2
Североизточен	1 279,3	1 359,0	684,7	107,5	265,8	2 089,2	695,8	478,8
Югоизточен	1 476,1	1 094,1	628,0	65,8	210,4	459,7	353,1	-
Южен централен	5 733,0	5 462,0	863,7	752,0	319,8	1 942,7	476,1	923,9
Югозападен	2 238,5	1 785,3	436,6	576,1	252,1	302,8	178,2	169,7
България	12 265,8	10 800,1	3 094,2	1 613,4	1 164,1	6 128,5	2 413,7	1 965,7
Производство (тона)								
Северозападен	12 216	5 152	2 913	1 241	366	2 037	906	431
Северен централен	21 529	6 137	6 696	1 246	514	9 337	4 675	771
Североизточен	14 004	10 260	7 403	3 120	3 145	34 305	7 019	1 479
Югоизточен	25 367	10 623	13 604	825	3 182	8 708	5 628	-
Южен централен	112 908	72 252	42 031	24 337	5 053	36 504	5 503	6 688
Югозападен	51 573	20 483	13 913	9 328	3 763	9 285	3 625	2 135
България	237 597	124 907	86 560	40 097	16 023	100 176	27 356	11 504
Среден добив (т/ха)								
Северозападен	21,55	10,84	19,87	22,57	6,40	4,46	3,97	3,12
Северен централен	19,78	9,83	13,15	21,85	8,72	10,64	9,69	3,02
Североизточен	8,82	7,53	7,16	29,02	11,83	16,42	10,09	3,09
Югоизточен	15,33	9,58	20,16	12,24	15,12	18,94	15,94	-
Южен централен	16,45	12,89	24,56	32,36	15,63	18,61	11,48	7,24
Югозападен	18,65	11,46	22,42	16,19	14,93	30,66	20,34	12,56
България	16,42	11,38	18,04	24,84	13,72	16,29	11,32	5,85

Продължение

Райони	Главесто	Картофи	Моркови	Сладка	Градинс	Фасул	Лук	Чесън -
--------	----------	---------	---------	--------	---------	-------	-----	---------

	зеле			цареви ца	ки фасул	зърно	кромид зрял	зрял
Открити площи (ха)								
Северозападен	235,8	447,2	55,1	55,5	5,1	551,8	321,4	63,5
Северен централен	321,5	1 355,2	56,5	30,8	86,9	551,1	311,4	44,7
Североизточен	737,8	2 184,6	214,8	23,5	100,0	2 631,9	822,1	311,3
Югоизточен	728,4	1 185,5	106,4	19,8	137,1	283,1	1 248,5	226,0
Южен централен	2 143,6	15 670,7	465,8	115,3	699,6	2 335,2	1 017,0	306,4
Югозападен	961,3	9 832,3	523,7	74,0	709,4	666,7	269,2	10,0
България	5 128,4	30 675,5	1 422,3	318,9	1 738,1	7 019,8	3 989,6	961,9
Производство (тона)*								
Северозападен	4 552	5 802	1 891	204	19	678	4 015	90
Северен централен	5 574	25 886	1 198	193	1 042	821	3 652	400
Североизточен	13 199	32 181	2 492	34	539	3 499	6 282	1 641
Югоизточен	16 963	26 806	2 351	64	926	597	16 452	1 666
Южен централен	43 076	267 208	11 837	492	5 905	2 124	12 041	1 670
Югозападен	33 498	215 296	14 186	550	6 058	1 266	2 111	16
България	116 862	573 179	33 955	1 537	14 489	8 985	44 553	5 483
Среден добив (т/ха)								
Северозападен	19,30	12,96	34,31	3,67	3,80	1,23	12,49	1,42
Северен централен	17,23	19,10	21,21	6,27	11,99	1,49	11,73	8,95
Североизточен	17,80	14,73	11,60	1,44	5,39	1,33	7,64	5,27
Югоизточен	23,21	22,61	22,08	3,22	6,21	2,11	13,18	7,37
Южен централен	20,08	17,05	25,41	4,27	8,44	0,91	11,84	5,45
Югозападен	34,84	21,88	27,08	7,44	8,53	1,90	7,84	1,58
България	22,75	18,68	23,87	4,82	8,29	1,28	11,17	5,70

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

*Вкл. оранжерийното производство

2.1.1.6. Плодове

Овощни насаждения

Основни овощни култури в страната са: ябълки, круши, сливи, череши, вишни, кайсии, праскови, малини и орехи.

Младите насаждения (от 0–5 години) заемат 3-4 %, а бракуваните - над 20 % от площта на реколтираните овощни градини.

Агротехническото и фитосанитарно състояние на младите насаждения е добро, а това на плододаващите от задоволително до добро.

През 2004 г. се наблюдава засилен интерес към създаване на черешови, лешникови, орехови и малинови насаждения, дължащ се на осигурените вътрешен и външен пазари.

Площи

През 2004 г. реколтираните площи с овощни насаждения са 38 454 ха – с 3,3% по-малко в сравнение с 2003 г. Основна причина за това намаление е изкореняването на бракуваните овощни насаждения.

От основните реколтирани овощни видове, най-голям относителен дял заемат площите със сливи и джанки - 28,5%, следвани от тези с орехи - 13,6%, череши - 13,2%, ябълки - 11,8% и кайсии - 11,5%.

Таблица II.18.

Площ на реколтираните овощни видове през 2004 г.

(хектари)

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Орехи	Малини	Други овощни видове	Общо
Северозападен	175	23	81	74	316	34	77	369	75	48	1 272
Северен централен	432	38	189	652	5 467	422	154	377	262	48	8 041
Североизточен	485	49	3 961	303	1 169	475	467	1 664	348	133	9 054
Югоизточен	749	33	58	1 344	432	1 239	44	420	14	720	5 053
Южен централен	2 077	47	93	474	2 918	1 548	759	2 324	274	714	11 228
Югозападен	601	146	47	715	665	1 353	45	79	75	80	3 806
България	4 519	336	4 429	3 562	10 967	5 071	1 546	5 233	1 048	1 743	38 454

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

Таблица II.19.

Площ на реколтираните овощни видове през 2003 г.

(хектари)

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Орехи	Малини	Други овощни видове	Общо
Северозападен	184	23	93	79	304	34	67	374	77	61	1 296
Северен централен	425	36	264	781	5 496	451	179	432	307	49	8 420
Североизточен	562	54	3 977	370	1 149	496	467	2 194	356	141	9 766
Югоизточен	772	33	59	1 195	356	1 197	44	448	14	969	5 087
Южен централен	2 165	60	92	477	2 947	1 505	627	2 410	276	763	11 322
Югозападен	603	152	45	754	660	1 360	95	79	79	46	3 873
България	4 711	358	4 530	3 655	10 912	5 043	1 479	5 937	1 109	2 029	39 764

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

Производство

През 2004 г. са произведени общо 167 273 хил. тона плодове, което е с 8,7% повече спрямо 2003 г. Най-значително е производството на сливи и джанки – 49,2 хил. т, ябълки – 39,4 хил. т, праскови – 22,5 хил. т, череша – 21,4 хил. т и кайсии – 18,5 хил. т.

Производството на плодове е съсредоточено в Южен централен район – 30,2%, следван от Североизточен – 20,5%, Северен централен – 17,6 %, Югозападен – 17,4% и Югоизточен – 10,9% райони.

Основен производител на ябълки, сливи, праскови, череша, вишни и малини е Южен централен район.

Таблица I I.20.

Производство на плодове, реколта 2004 г.

(тона)

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Малини	Орехи	Други овощни видове	Общо
Северозападен	1 275	114	114	467	1 972	94	343	357	465	61	5 262
Северен централен	1 964	181	518	3 417	20 250	892	271	690	1 272	24	29 479
Североизточен	3 201	181	17 177	1 379	7 047	938	1 105	1 643	1 707	58	34 436
Югоизточен	4 055	112	154	6 135	1 823	5 245	134	491	33	197	18 379
Южен централен	23 211	303	373	2 362	13 586	6 173	1 342	805	1 800	709	50 664

Югозападен	5 687	904	122	8 724	4 487	8 027	130	516	329	127	29 053
България	39 393	1 795	18 458	22 484	49 165	21 369	3 325	4 502	5 606	1 176	167 273

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Таблица II.21.

Производство на плодове, реколта 2003 г.

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Орехи	Малини	(тона)	
										Други овощни видове	Общо
Северозападен	687	85	44	68	1 522	12	96	91	244	29	2 878
Северен централен	2 109	87	637	2 117	13 604	635	250	147	664	119	20 369
Североизточен	3 951	138	17 152	1 850	4 371	667	839	2 387	1 587	313	33 255
Югоизточен	7 167	30	98	7 697	637	2 628	42	282	51	344	18 976
Южен централен	21 011	61	406	1 893	21 412	4 907	1 674	3 071	1 377	1 672	57 484
Югозападен	3 447	6342	190	2 919	4 818	8 394	207	51	160	86	20 906
България	38 372	1 035	18 527	16 544	46 364	17 243	3 108	6 029	4 083	2 563	153 868

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Средни добиви

През 2004 г. средните добиви от основните овощни култури са по-високи в сравнение с 2003 г. Увеличение на добивите се наблюдава при всички овощни култури с изключение на малините. Особено показателно е увеличението на добивите при орехите – пет пъти, крушите - с 84,5% и прасковите - с 39,5%.

Таблица II.22.

Средни добиви от плодове за реколта 2004 г.

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Орехи	Малини	(кг/ха)	
Северозападен	7 264	4 972	1 408	6 333	6 240	2 765	4 444	6 164	969		
Северен централен	4 546	4 812	2 740	5 245	3 704	2 112	1 759	4 851	1 829		
Североизточен	6 595	3 651	4 337	4 553	6 027	1 977	2 367	4 914	987		
Югоизточен	5 414	3 394	2 651	4 561	4 216	4 235	3 036	2 444	1 171		
Южен централен	11 178	6 480	3 997	4 980	4 656	3 985	1 768	6 571	347		
Югозападен	9 467	6 173	2 593	12 205	6 752	5 934	2 912	4 357	6 508		
България	8 717	5 338	4 167	6 312	4 483	4 214	2 151	5 349	861		

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Таблица II.23.

Средни добиви от плодове за реколта 2003 г.*

Райони	Ябълки	Круши	Кайсии и зарзали	Праскови и нектарини	Сливи	Череша	Вишни	Орехи	Малини	(кг/ха)	
Северозападен	3 728	3 647	469	859	5 006	369	1 447	243	3 181		
Северен централен	4 961	2 443	2 415	2 712	2 475	1 410	1 397	341	2 162		
Североизточен	7 034	2 565	4 313	5 008	3 805	1 344	1 796	1 088	4 459		
Югоизточен	9 285	895	1 658	6 440	1 790	2 195	961	630	3 658		
Южен централен	9 704	1 015	4 441	3 964	7 267	3 259	2 671	1 274	4 986		
Югозападен	5 715	4 180	4 179	3 872	7 298	6 172	2 171	643	2 012		
България	8 145	2 892	4 090	4 525	4 249	3 419	2 102	1 016	3 680		

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

* Средният добив е изчислен за площи равни и над 0,1 хектар

2.1.2. Животновъдство – състояние, производство, проблеми и приоритети

Развитието на българското животновъдство през последните години се определя от подготовката на страната за присъединяване към Европейския съюз. През 2004 г. продължи работата по концентрация и модернизация на производството, категоризация на производствените и преработвателни предприятия и инвестирането за постигане на оптимални условия за добив и преработка.

При едрите преживни животни се наблюдава увеличение на средния брой животни, отглеждани в стопанство, обуславящо по-добрите производствени и качествени показатели на добитите суровини. През 2004 г. в стопанства с 10 и повече животни се отглеждат 33,5% от говедата и 47,0% от биволиите. Най-голяма концентрация на животните се наблюдава при свинете (38,8% от тях се отглеждат в 74 стопанства) и при птиците – бройлерно направление (61,4% от пилетата за угояване се отглеждат в 17 птицекомбината).

През 2004 г. общият брой на говедата е намалял със 7,8% в сравнение с 2003г., като броят на кравите се е увеличил с 0,3%. Общо за овцете ръстът е в рамките на 5,9%, а при овцете – майки - 5,7%. При свинете-майки се наблюдава намаление с около 3,8%. Увеличил се е броят на пчелните семейства с 10,6 %.

Таблица II.24.

Брой животни през 2004 и 2003 г. Прогноза за 2005 г.

Брой животни	01.11.2003 година	01.11.2004 година	01.11.2005 година /прогноза/
Говеда - общо	728 336	671 579	672 000
в т.ч. крави	378 182	379 498	370 000
Биволи - общо	7 875	7 973	8 000
в т.ч. биволици	4 542	4 056	4 500
Овце - общо	1 598 556	1 692 507	1 690 000
в т.ч. овце-майки	1 278 759	1 351 212	1 350 000
Кози - общо	725 308	718 117	720 000
в т.ч. кози-майки	592 572	578 501	580 000
Свине - общо	1 032 300	931 402	935 000
в т.ч. свине-майки	78 878	75 855	80 000
Птици - общо	21 796 380**	19 512 098	20 000 000
в т.ч. кокошки-нос. и ярки	8 981 103**	9 965 615	9 965 000
в т.ч. пилета бройлери	9 755 288**	7 193 869	7 350 000
в т.ч. водоплаващи птици	1 886 720**	1 746 988	1 800 000
в т.ч. други птици	1 173 269**	605 626	885 000
Еднокопитни (коне, магарета, мулета, катъри)	242 817*	245 907*	245 000
Зайци	352 193*	308 282*	350 000
Пчелни семейства	459 178*	507 784*	550 000

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

* НВМС

** Преброяване на земеделските стопанства '2003

Общото производство на мляко през 2004 г. се е увеличило с 6,3% спрямо 2003 г. и възлиза на 1 551 054 хил. литра. От тях, 818 957 хил. литра са преработени в мандри, 294 720 хил. литра са продадени директно от стопанствата, 352 773 хил. литра са били за собствена консумация в стопанствата и 84 604 хил. литра са употребени по друг начин.

Производството на основни крайни продукти от млекопреработвателните предприятия през 2004 г. е както следва: 36 130 хил. литра пакетирано прясно мляко, 1 284 тона сметана, 137 338 тона натурално кисело мляко, 1 223 тона млечни мазнини, общо 83 989 тона сирена (в т.ч. 47 484 тона бяло саламурено сирене и 30 858 тона кашкавал).

Таблица II.25.

Производство на животинска продукция, 2003-2004г

Производство	2003 г.	2004 г.	Изменение 2004 г. спрямо 2003 г. в %
1. Производство на мляко	1 504 010	1 598 042	+6,3
- всичко (тона)			
в т.ч. Краве мляко	1 308 525	1 344 750	+2,8
биволско	5 276	6 229	+18,1
овче	88 679	117 682	+32,7
козе	101 530	129 381	+27,4
Промислено			
производство на месо-			
всичко (тона)	117 218	122 000	+4,1
месо от ЕРД	9 036	7 624	-15,6
месо от ДРД	9 071	8 973	-1,4
свинско месо	51 706	45 348	-12,3
птиче месо	47 392	59 992	+26,6
заешко месо	13	63	+484,6
яйца (хил. броя)	1 553 721	1 557 124	+2,2
вълна (тона)			
пчелен мед (тона)	8 500	6180	-27,3

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

През 2004 г. общото промишлено производство на месо възлиза на 122 000 тона кланично телло - с 4,1 % повече спрямо предходната година.

2.1.2.1. Едър рогат добитък – говеда и биволи

Основните моменти, очертаващи развитието на говедовъдството през 2004 г. са свързани с продължаващото окрупняване на фермите, внос на разплодни животни от млечно и месно направление за повишаване на съществуващия генетичен потенциал и подобряване на материалната база, гарантираща добив на качествени и безопасни суровини и продукти. Започна производственото реструктуриране на сектора в съответствие със Закона за животновъдството и европейските изисквания и опит, отчитайки спецификата, традициите и опита на българските фермери.

Към 1.11.2004 г. общият брой говеда в страната е 671 579, като те се отглеждат в 193,6 хил. стопанства. Кравите са 379 498 и представляват 56,5% от говедата в страната. Независимо от намалението на общия брой на говедата със 7,8%, броят на млечните крави се е увеличил с 1,9% спрямо същия период на 2003 г.

От регионите за планиране, с най-голям брой говеда (в т.ч. крави) е Южен централен район, където са съсредоточени 34,9% от животните, следван от Североизточен – 21,3% и Северен централен – 14,4%

Таблица II.26.

Брой говеда по региони – 2003-2004 г.

Район	говеда-общо			в т.ч. крави		
	1.11.2003	1.11.2004	Изменение - % 2004/2003 г.	1.11.2003	1.11.2004	Изменение - % 2004/2003 г.
Северозападен	49 686	51 976	+ 4,6	26 480	32 058	+ 21,0
Северен централен	113 104	96 555	- 14,6	55 709	52 489	- 5,8

Североизточен	161 467	142 947	- 11,5	79 281	79 107	- 0,2
Югоизточен	76 112	63 545	- 16,5	39 025	35 119	- 10,0
Южен централен	239 033	234 477	- 1,9	127 890	133 179	+ 4,1
Югозападен	88 934	82 080	- 7,7	49 797	47 545	- 4,5
За страната	728 336	671 580	- 7,8	378 182	379 498	+ 0,3

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Проведените през 2004 г. наблюдения, свързани с размера на фермите и броя млечни крави в тях показват, че 75,4% от млечните крави се отглеждат в стопанства с капацитет от 1 до 9 млечни крави. В сравнение с 2003 г. броят на млечните крави в стопанства с капацитет над 10 броя се е увеличил с 13,5%. Броят на млечните ферми през 2004г. е 17 400, а към 01.05.2005г. е 15 200.

Селекционната работа в говедовъдството през 2004 г. се извършва както от Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството /ИАСРЖ/, така и от Сдружение "Регионална асоциация на млекопроизводителите – област Сливен". Сдружението е извършило контрол на продуктивните качества на 62 ферми с общо 2 058 броя крави и юници от четирите общини на област Сливен.

През 2004 г. под контрол на ИАСРЖ са били 32 567 крави. Това е с 8 021 броя или с 32,6 % повече в сравнение с 2003 г. Под селекционен контрол са обхванати 8,5 % от общия брой крави в страната.

Таблица II.27.

Млечна продуктивност на контролираните крави по породи – 2003-2004 г.

Породи	Млечност–кг		Изменение - % 04/03 г.	Мастни вещества - %		Изменение - % 04/03 г.
	2003	2004		2003	2004	
Черношарено говедо	4853	4952	+ 2,03	3,75	3,8	+ 1,33
Кафяво говедо	4253	4409	+ 3,66	3,91	3,9	- 0,25
Червеношарено говедо	5296	5881	+ 11,04	4,11	4,08	- 0,73
Симентал и кръстоски	3924	3886	- 0,96	3,95	3,91	- 1,01
Българско родопско говедо	3795	3623	- 4,53	4,71	4,59	- 2,54

Източник: ИАСРЖ

В контролираните стада кравите от Черношарената порода представляват 76,2%, следват тези от Кафявата порода и Българското родопско говедо /таблица II.28./

Таблица II.28.

Породна структура на контролираните стада през 2004 г.

Породи	Проценти -%
Черношарено говедо	76,2
Кафяво говедо	14,0
Червеношарено говедо	1,3
Симентал и кръстоски	2,5
Българско родопско говедо	4,0
Други	2,0

Източник: ИАСРЖ

Развитието на биволовството през 2004 г. се характеризира със запазване тенденцията на ръст на производството на биволско мляко през последните години, което потвърждава добрите генетични заложи на малакините от породата Българска Мурра и ефективната развъдно-подобрителна работа в направлението.

Биволовството е концентрирано основно в Южен централен район, където в 481 ферми се отглеждат 2 385 биволи.

Към 1.11.2004 г. биволиите са 7 973 броя - с 1,2% повече спрямо същия период на 2003 г. Най-голямо е увеличението при малачетата и малакините под 1 година (със 700 животни), което е предпоставка за увеличаване на биволиците в основно стадо и водене на ефективна селекционно-подобрителна работа.

Таблица II.29.

Брой биволи по региони – 2003-2004г.

Район	биволи-общо			в т.ч. биволици		
	1.11.2003	1.11.2004	%	1.11.2003	1.11.2004	%
Северозападен	1 442	1 264	- 12,3	913	686	- 24,9
Северен централен	1 989	2 223	+ 11,8	1 091	1 084	- 0,6
Североизточен	756	807	+ 6,7	427	353	- 17,3
Югоизточен	875	888	+ 1,5	484	447	-7,6
Южен централен	2 287	2 385	+ 4,3	1 298	1 299	+ 0,1
Югозападен	526	406	- 22,8	329	187	- 43,2
За страната	7 875	7 973	+ 1,2	4 542	4 056	+10,7

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

Общият брой на биволовдните стопанства е намалял, а средният брой биволи във ферма се е увеличил на 4,7. През 2004 г. са произведени 6 229 т биволско мляко, което с 18,1% повече в сравнение с 2003 г.

Таблица II.30.

Производство на биволско мляко, 2002-2004 г.

(тона)

	2002г	2003г	2004г
Биволско мляко	4 410	5 276	6 229

Източник: МЗГ, д-я "Агостатистика",

В биволовдството селекционна дейност от ИАСРЖ се извършва с 1 004 биволици, което представлява 21% от общия им брой. Контролираните биволици са се увеличили с 633 броя в сравнение с предходната година. Средната продуктивност на бонитираните животни е 1 976 кг мляко със 7,12% мастни вещества.

През 2004 г. бяха отпуснати средства на Развдната асоциация по биволовдство за извършване на селекционна дейност. Извършен е контрол на продуктивните качества на 520 биволици.

Продукция от ЕРД

През 2004 г. производството на краве мляко е нараснало с 2,8% спрямо 2003 г. до 1 344 750 т и представлява 84,2% от общото мляко, добито през годината. Средната млечност за страната през 2004 г. е 3 540,9 литра.

Преструктурирането на преработвателните предприятия в сектора продължава. Регистрираните млекопреработвателни предприятия в България са 325, от тях 28 са одобрени за износ за ЕС.

Броят на кланиците за червени меса през 2004 г. е 174, като в 122 от тях е осъществено клане на говеда и биволи. Промишленият добив на месо от ЕРД през 2004 г. е 7 624,4 т. В стопанствата са добити 23 262,8 т месо, като се наблюдава тенденция на намаление на теглото на животните за клане. Спрямо предходната година, производството на месо от ЕРД в кланиците е намаляло с 15,6%, а добитото директно в стопанствата се е увеличило с 18,1%.

Таблица II.31.

Производство на месо – 2003-2004г.

Категории животни	Промишлено производство-кл.т. (тона)			Производство на месо в стопанства-кл.т. (тона)		
	2003	2004	Изменение в %	2003	2004	Изменение в %
Телета	5 033	4 560	- 9,4	12 979	11 964	- 7,8

Други говеда и биволи	4 003	3 064	- 23.5	6 712	11 299	- 68.3
Общо ЕРД	9 036	7 624	- 15.6	19 691	23 263	- 18.1

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

2.1.2.2. Дребен рогат добитък – овце и кози

Овцевъдството и козевъдството осигуряват поминък на голяма част от населението в селските райони на страната.

През 2004 г. разпределението на основните стада в овцевъдството и козевъдството според броя на отглежданите животни в стопанство е както следва:

- 76,6 % от овцете-майки и дзвизките се отглеждат в стопанства с капацитет до 50 броя животни. В стопанства с над 50 броя животни се отглеждат 336,3 хил.бр. овце-майки и дзвизки, което представлява 23,4 % от общия им брой.
- 96,2 % от козите-майки се отглеждат в стопанства до 50 броя, а в стопанства с над 50 броя се отглеждат само 3,7 % от общия брой кози майки, или 23,0 хил. броя.

Тези данни говорят за по-голяма разпокъсаност в козевъдството в сравнение с овцевъдството.

Към 01.11.2004 г. общият брой на овцете в страната е 1 692,5 хил.броя - с 5,9 % повече спрямо същия период на 2003 г., основно за сметка на увеличението на броя им в стопанствата с от 10 до 50 броя животни и в стопанствата с над 100 броя животни. Общият брой на овцете-майки се увеличава с 5,7 %. Спрямо предходната година се забелязва намаляване с 8,8% на броя на стопанствата, отглеждащи от 1 до 9 овце-майки..Увеличава се броят на големите ферми с над 100 броя овце-майки - с 26,0%. Значително се е увеличил броят на агнетата, спрямо 2003 г.

Разпределението на броя на овцете по региони през 2004 г. е показано в Таблица II.32: Североизточния и Южния централен район запазват мястото си на райони, в които се отглеждат най-много овце в страната. В Южния централен район за отчетния период се наблюдава слабо намаление както в общия брой на овцете, така и в броя на овцете-майки - с 1,3%.

Таблица II.32.

Брой овце по райони 2003-2004г.

Район	овце-общо			в т.ч. овце-майки		
	1.11.2003	1.11.2004	%	1.11.2003	1.11.2004	%
Северозападен	174,2	115,8	- 33,5	143,2	98,2	- 31,4
Северен централен	156,0	210,9	+ 35,1	130,4	161,1	+23,5
Североизточен	413,7	462,4	+ 11,8	326,1	365,1	+ 12,0
Югоизточен	208,3	258,5	+ 24,0	176,5	214,4	+ 21,5
Южен централен	423,0	417,6	- 1,3	326,1	322,0	- 1,3
Югозападен	223,4	227,3	+ 1,8	176,5	190,4	+ 7,9
За страната	1598,6	1692,5	+5,9	1278,8	1351,2	+5,7

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

Увеличение в общия брой на овцете за 2004 г. се наблюдава в Северен централен район - с 35,1%, Югоизточен район - с 24,0% и Североизточен район - с 11,8%. С 33,5% е намалял броят на овцете в Северозападния район на страната.

През отчетната година са провеждани селекционни мероприятия с 26 породи овце от седем продуктивни направления. Най-голям е процентът на контролираните овце от млечното направление –79,1%, следвано от тънкорунното – 8,9% и аборигенното – 5,4%.

Таблица II.33.

Породна структура на контролираните овце-майки по направления – 2004 г.

Видове	Относителен дял %	Брой
Тънкорунно	8,9	7 238
Полутънкорунно	1,4	1 124

Цигайско	4,2	3 373
Млечно	79,1	63 634
Месодайно	0,8	590
Многоплодно	0,2	172
Аборигенно	5,4	4 354
ОБЩО:	100 %	80 485

Източник: ИАСРЖ

Плодовитостта се запазва в границите, отчетени през 2003 г. Най-висока биологична плодовитост при елитните стада е постигната при овцете с:

- млечно направление - 133,6 %
- тънкорунно направление - 126,3 %
- полутънкорунно направление - 120,8 %

Млечността за цяла лактация на индивидуално контролираните овце е 197,1 л, а за 120 лактационни дни - 122,6 л. Най-висока млечност за цяла лактация е регистрирана при млечните кръстоски – 198,3 л.

Таблица II.34.

Брой кози по райони 2003-2004 г.

(хил. бр.)

Район	Кози общо			в т.ч. кози-майки		
	1.11.2003	1.11.2004	Изменение %	1.11.2003	1.11.2004	Изменение %
Северозападен	82,3	81,2	- 1,3	66,3	67,3	+ 1,5
Северен централен	125,4	133,8	+ 6,7	102,4	100,4	- 2,0
Североизточен	136,6	150,0	+ 9,8	112,0	113,2	+ 1,1
Югоизточен	100,9	93,5	- 7,3	82,4	78,8	- 4,4
Южен централен	158,0	136,1	- 13,9	129,3	111,8	- 13,5
Югозападен	122,1	123,5	+ 1,1	100,2	107,0	+ 6,8
За страната	725,3	718,1	-1,0	592,6	578,5	-2,4

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

През 2004 г. се отчита намаление спрямо предходната година на общия брой кози – с 1,0%, на козите – майки – с 2,4%, а на броя на козевъдните стопанства – с 0,6%

Запазва се наблюдаваната през последните две години тенденция на увеличение на броя на козите в Северен централен, Североизточен и Югозападен райони, което е свързано с традициите на населението, добрата инфраструктура и възможността за изхранване на животните със собствени фуражи. Слабо намаление на броя на козите, в това число козите-майки, се наблюдава в Южен централен район.

През изминалата година под селекционен контрол са обхванати 3 078 броя кози, в т.ч. 397 броя в елитните стада и 2 681 броя в племенните стада.

Контролираните кози са постигнали 171,1% стопанска плодовитост и 183,6% биологична плодовитост.

Регистрираната средна лактационна млечност за 2004 г. е в размер на 451,6 л (в т.ч.):

- елитни стада - 590,9 л
- племенни стада - 451,6 л

Производство от ДРД

От общо произведеното мляко през 2004 г., овчето и козе мляко представляват 15,5%. Произведени са 117 682 тона овче мляко, което е с 32,7% повече от 2003 г. Производството на козе мляко през 2004 г. е 129 381 тона, с 27,4% повече от 2003 г.

Тази тенденция на увеличение разкрива все по-големи възможности за производството на традиционни български продукти от овче и козе мляко.

Таблица II.35.**Производство на мляко в страната през 2004 г. по райони****(хил. литри)**

Район	Общо краве мляко	Общо биволско мляко	Общо овче мляко	Общо козе мляко	ОБЩО МЛЯКО
Северозападен	113 392	871	9 463	17 603	141 329
Северен централен	184 883	2 020	18 758	27 685	233 346
Североизточен	297 206	474	27 117	23 119	347 916
Югоизточен	122 783	441	12 494	12 074	147 792
Южен централен	410 311	1 935	28 669	24 229	465 144
Югозападен	177 007	294	17 202	21 024	213 527
ОБЩО /хил.литри/	1 305 582	6 035	113 703	125 734	1 551 054
ОБЩО /тона/	1 344 750	6 229	117 682	129 381	1 598 042

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

През 2004 г. в страната са добити общо 20 467,5 т кланично тегло месо от ДРД, което представлява 15,78% от червените меса у нас. В промишлените предприятия са заклани общо 731,2 хил. бр. овце и 36,9 хил. бр. кози, съответно с 8,5% и с 3,7% по-малко спрямо 2003 г. Броят на овцете, заклани в самите животновъдни стопанства се е увеличил от 333,4 хил.броя през 2003 г. на 475,7 хил.броя през 2004 г. Броят на закланите в стопанствата кози през 2004 г. намалява с 16.6% (570,3 хил. броя).

2.1.2.3. Свиневъдство

Развитието на сектор свиневъдство през 2004 г. се характеризира с подобряване на материалните и технологични условия за производство, изпълнение на ветеринарномедицинските ангажменти, спазване на изискванията за хуманно отношение към животните и безопасност на произведената продукция и провеждането на активна селекционна дейност.

Голямото значение на свиневъдството за нашата икономика се определя от факта, че то осигурява производството на повече от половината месо в страната.

Към 1.11.2004 г. броят на свинете е общо 931 402, от които 75 855 - свине майки.

Таблица II.36.**Брой свине по райони през 2003 и 2004 г.**

Район	Свине-общо			Свине-майки		
	1.11.2003	1.11.2004	%	1.11.2003	1.11.2004	%
Северозападен	84,6	60,6	- 28,4	6,2	3,2	- 48,4
Северен централен	212,7	227,6	+ 7,0	16,8	19,9	+ 18,5
Североизточен	291,1	251,1	- 13,7	23,8	22,7	- 4,6
Югоизточен	153,8	135,4	- 12,0	9,6	12,9	+ 34,4
Южен централен	180,7	166,3	- 8,0	12,6	11,1	+ 11,9
Югозападен	109,4	90,4	- 17,4	9,9	6,1	- 38,4
България	1 032,3	931,4	- 9,8	78,9	75,9	- 3,8

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

В сравнение с 2003 г. се наблюдава намаление с 9,8% при свинете общо и с 3,8% при основните свине-майки. И при двете категории най-голямо е намалението в Северозападен район. С изключение на Северен централен район, навсякъде е отчетено намаление на броя на свинете общо. Значително по-малко е намалението на броя на основните свине-майки, като в някои райони има и положителна тенденция. Намалели са и младите женски свине за разплод.

Основната причина за намаление на поголовието от свине през 2004 г. е по-ниската зърнена реколта през 2003 г., която доведе до увеличаване цените на фуражите, а оттам и до намаляване ефективността на животновъдството, вкл. и на свиневъдството.

Свиневъдството е най-концентрирания сектор на животновъдството.

През 2004 г. броят на женските свине за разплод в стопанства с капацитет над 10 броя животни се е увеличил със 7,8% спрямо 2003 г. Към края на 2004 г., в такива стопанства са се отглеждали 61,9 хил броя животни, което представлява 65,3% от общия брой на женските свине за разплод. Останалите са се отглеждали в стопанства с капацитет до 10 броя животни.

Продължава изпълнението на програмата за идентификация на свинете. През изминалата 2004 г. контролираните свине-майки са се увеличили с 6 101 броя или с 33,8% в сравнение с 2003 г. През отчетната година под селекционен контрол са били 24 128 свине-майки, което представлява 31,8% от наличните свине-майки.

Породната структура на животните под селекционен контрол е следната:

- Голяма бяла – 38%
- Ландрас - 36%
- Дунавска бяла – 19%
- Дюрок - 2%
- Източнобалканска – 5%

Наблюдава се подобрене в контролираните показатели в свиневъдството, в сравнение с 2003 г. като:

- средната плодовитост на свинете - майки е нараснала от 9,7 на 10,4 бр. живородени прасета от прасило;
- отпадът на бозайниците е намалял от 7,6% на 6,7%;
- средната дебелина на сланината на прасета с 90 кг ж. т. е намаляла, като при нерезчета е 23,7 мм, а при женските прасета – 23,1 мм.

Усилията на селекцията в този сектор бяха насочени към повишаване дела на постното месо в трупа, в резултат на което, през 2004 г., дебелината на сланината е намаляла с 35% при нерезчетата и с 42% при женските прасета. Това намаление се дължи на осъществения внос на нерези от Дания и благоприятства успешното прилагане на EUROP системата за класификация на кланични трупове от свине. В тази връзка, през 2004г. бе призната породата български свине "Синтетична линия свине Силистра", която се характеризира с много добри репродуктивни, угоителни и кланични качества.

Започна изграждането на регистър на развъдните ферми и стопанства, които произвеждат разплоден материал за свиневъдството.

През 2004 г. свиневъдството е осигурило 60,4% от общия добив и 73,2% от промишления добив на червено месо в страната.

Производството на свинско месо е нараснало с 10,9% в сравнение с 2003 г., до 78 320 тона. От тях, 45 347,6 тона са добити в кланиците (промишлено производство), а 32 972,4 тона – директно в стопанствата.

Таблица II.37.

Производство на свинско месо

Категории животни	Промишлено производство – кланично тегло (тона)			Производство на месо в лични стопанства (тона)			Общо производство на свинско месо (тона)		
	2003	2004	%	2003	2004	%	2003	2004	%
Общо свине	51 706	45 348	-12,3	18 938	32 972	+74,1	70 644	78 320	+10,9

Източник: МЗГ, "Агостатистика"

Наблюдава се намаляване на броя на животните, заклани в кланици и нарастване на броя на животните, заклани в личните стопанства с 37,2%. Закланите в кланици свине са с 16,6% по-малко в сравнение с предходната година, а промишлено произведеното месо е намаляло с 12,3%. Производството на свинско месо в личните стопанства се е увеличило със 74,1% спрямо 2003 г.

Увеличаването на добива на свинско месо в личните стопанства през 2004 г. се дължи на по-големия брой заклани животни и по-високото живо тегло при клане (закланите свине са с 37,2% повече, а средното живо тегло при клане е нараснало до 122 кг, при 100 кг през 2003 г.); намаляване на броя на стопанствата, отглеждащи от 1 до 9 животни, и на броя животни в тях (с

22% е намалял броят на стопанствата, а с 31,3% е намалял броят на женските разплодни животни в тях).

2.1.2.4. Птицевъдство

Организационната и пазарна структура в птицепроизводството и птицепереработката в страната през 2004 г. отразяват световната тенденция на стабилизация и ефективно използване на високопродуктивни хибриди, балансирани фуражи и съвременни технологични решения. Добрата хранителна стойност на птичите продукти, изразяваща се в оптимално съотношение между протеини и мазнини, нормалната смилаемост и строгия контрол, имащ отношение към безвредността им са факторите, определящи повишеното търсене на птичето месо и яйца през изтеклия период.

Продължаващото технологично преоборудване на предприятията, добрите ценови равнища, разширяването на продуктовото разнообразие и потребителското търсене са факторите, обуславящи развитието на птицевъдството през 2004 г.

Проведената от дирекция „Агростатистика“ анкета показва, че към 31.12.2004 г. у нас има 19 512 хил. броя птици, от които 87,9% са от кокошия вид. Отглеждането на кокошки-носачки и пилета – бройлери е съсредоточено основно в Североизточния район – 27,6%, следван от Северен централен – 24,5% и Южен централен район – 18,1%.

Таблица II.38.

Птици по видове и региони на планиране към 31.12.2004 г.

(хил. бр.)

Район	кокошки и ярки	пилета угодяване	общ брой кокошки и пилета	пуйки	патици	гъски	други птици	общ брой птици
	1	2	3 = 1+2	4	5	6	7	8 = 3+4+5+6
Северозападен	s	s	s	44,6	27,2	29,5	2,1	s
Северен централен	2 143,5	2 067,1	4 210,6	152,9	162,0	59,3	5,9	4 590,7
Североизточен	2 691,3	2 052,7	4 744,0	152,5	449,0	155,8	4,5	5 505,8
Югоизточен	1 175,2	916,7	2 091,9	31,1	80,3	17,8	0,8	2 221,9
Южен централен	1 910,2	1 200,8	3 111,0	185,0	742,0	17,8	1,4	4 057,2
Югозападен	s	s	s	23,1	5,1	1,1	1,9	s
За страната	9 965,6	7 193,8	17 159,4	589,2	1 465,6	281,3	16,6	19 512,1

Източник: МЗГ, „Агростатистика“

В големите птицекомплекси с 10 000 бр. и повече кокошки, където технологичното оборудване отговаря на съвременните норми за хуманно отношение към кокошки-носачки, се отглеждат 4 102,0 хил.броя носачки, което представлява 41,2% от общия им брой. Те определят облика на промишленото птицевъдство.

В бройлерното направление в страната има 17 специализирани предприятия, в които се угодяват по 100 000 и повече бройлери, което позволява ефективно използване на производствения ресурс и въвеждане на системите за самоконтрол и наблюдение на критичните точки на производство.

Носачките от родителските стада – бройлерно и яйценосно направление към края на 2004 г. са 402 684 броя и представляват 4% от общия брой кокошки.

През 2004 г. са произведени 76 189 хил. броя разплодни яйца, като 71,1% от тях са за бройлери, а 22,6% за кокошки – носачки. Общият брой яйца, заложили за инкубация е 63 241,5 хил., което е с около 12,0% повече спрямо 2003 г. От тях, 77,9% са за люпене на бройлери, 16,3% за стокови носачки и 3,7% - за общоползвателни кокошки.

Таблица II.39.

Дейност на люпилните в България за периода 2003-2004г.

(хил. бр.)

Вид птици	2003 година		2004 година	
	Яйца за инкубация	Реализирани пилета	Яйца за инкубация	Реализирани пилета
Кокошки	56 143,9	43 291,8	61 887,2	46 164,2
Пуйки	190,2	113,8	195,8	112,2
Патици	51,5	34,4	1 115,0	547,1
Гъски	16,1	8,3	17,0	11,0
Щрауси	2,7	1,2	2,3	0,9
Други птици	66,4	33,1	24,2	17,1
общо	56 470,8	43 482,6	63 241,5	46 852,5

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

От общия брой яйца за консумация, произведени през 2004 г. - 1 557 124,0 хил. броя, кокошите представляват 99,9%. Най-голямо производство на яйца за консумация с промишлен характер има в Североизточен район – 28,1% от общото производство за страната, следван от Южен централен – 21,7% и Северен централен район – 20,2%.

Добивът на птиче месо се извършва основно в специализирани кланици, категоризирани според изискванията за реструктуриране, в съответствие с действащото законодателство. През 2004 г. производството на птиче месо в тях е нараснал с 26,6% спрямо 2003 г., достигайки 59 992,4 т кланично тегло .

Таблица II.40.

Производство на птиче месо – 2003-2004 г. (тона)

Категории птици	Промислено производство-кл.т.		
	2003 г.	2004 г.	Изменение %
Пилета бройлери	40 594,1	49 113,4	21,0
Кокошки и петли	1 037,9	2 057,1	98,2
Пуйки	156,1	s	s
Гъски	264,5	s	s
Патици	5 339,6	8 673,3	62,4
общо	47 392,2	59 992,4	26,6

Източник: МЗГ, "Агростатистика"

„s”- заместени са данните, когато има по-малко от три кланици в разглежданата категория или една от кланиците в разглежданата категория обхваща повече от 85% от дейността в същата категория.

Водещо място отново заема месото от пилета бройлери – 49 113,4 т или 81,9% от общото производство на птиче месо. Следва месото от патици – 14,5% и от кокошки и петли – 3,4%. През 2004 г. в кланиците са заклани общо 38 742,6 хил. бр. птици, което е с 11,2% повече спрямо предходната година. Ръст е отчетен и при броя на птиците, заклани директно в стопанствата (с 5,5%), като се наблюдава намаляване на живото тегло на птиците - показател за балансирано хранене и по-ниска себестойност.

Промисленото производство на месо от патици се е увеличило с 62,4% в сравнение с 2003 г. до 8 673,3 т кланично тегло Броят на родителските стада при пуйките остава нисък, а производството на пуешко месо – недостатъчно за задоволяване нуждите на потребителите и преработвателната промишленост в страната.

2.1.2.5. Коневъдство

Общият брой на еднокопитните в страната към 01.11.2004 г. е 245 907, което е с 1,2% повече от поголовието за същия период на 2003 г. Очаква се броят на еднокопитните животни през 2005 г. да се запази около нивото от 2004 г.

По-голямата част от еднокопитните се използват за работа в селското и горското стопанство. Племенните животни са под 1% от общия брой, като тенденцията е относителният им дял да нараства. През 2002 г. селекционна дейност се е извършвала с 1 356 коня, през 2003 г. – с 1520 коня, през 2004 г. – 1 680 коня, а през 2005 г. се очаква броят им да достигне 2 000. Увеличава се броят на конете, използвани в областта на конния спорт и туризма. Обособяват се и ферми за производство на коне за месо.

Секторът е с известна експортна насоченост – през 2004 г. са изнесени 6 885 броя еднокопитни на стойност 12 724 558 лв. Най-голям дял в експорта имат конете за спорт и любителска езда и магаретата. Увеличен е и износът на еднокопитни за разплод – през 2004 г. са изнесени 312 броя при 265 броя през 2003 г.

Вносът на еднокопитни в България е слабо застъпен. Внасят се изключително коне за разплод и за високо спортно майсторство. През 2004 г. са внесени 145 коня, предимно от Германия, Турция, Югославия, Белгия, Франция и Унгария.

През 2004 г. в коневъдството се извършиха следните основни дейности:

- С поправките на Закона за животновъдството, през 2004 г. бе уреден юридическият статут на “Кабюк” – гр. Шумен като държавно предприятие с цел поддържане и усъвършенстване на автохтонни и други ценни породи животни от Националния генофонд. Дейността му се подпомага от бюджета на МЗГ. Съществена част от Националния генофонд в коневъдството е съсредоточена в това предприятие.
- Националната асоциация по коневъдство /НАК/ започна практическа селекционна дейност през 2004 г. чрез субсидия от ДФ “Земеделие”. Субсидирани бяха дейностите по идентификация на племенни коне, създаване на цифрова база данни на конете под селекционен контрол, ДНК тестове за доказване на произхода на новородени кончета, издаване на Държавни племенни книги за Чистокръвната Арабска и Чистокръвната английска породи, кастрация на млади жребци, отпаднали от разплод след бонитировка, както и изпълнение на програма за тестване и изпитване на разплодните коне.
- Организира се жребцово депо и стартира програмата по получаване и замразяване на семенна течност от жребци, което е съвместна дейност между ИАСРЖ и НАК.
- Годината бе успешна по отношение на вноса на висококласни жребци. Със средства на ДФ “Земеделие” ИАСРЖ внесе 1 жребец от световна класа от Арабска порода и два жребца от Хафлингерска порода от Франция, а НАК внесе от Унгария 1 жребец Шагия и 2 жребца от породата Унгарски Нониус.
- Българският регистратор на коне от Чистокръвна английска порода представи страната ни на Европейската конференция на Международния комитет по племенната книга на Чистокръвния английски кон, във връзка с подготовката на България за приемане като пълноправен член на комитета.
- Р България взе участие в Първия европейски симпозиум по коневъдство в гр. Лион, организиран с подкрепата на Министъра на земеделието на Франция.

2.1.2.6. Пчеларство

През 2004 г. пчеларството запазва приоритетното си значение в животновъдния подотрасъл като сектор с традиции в миналото, осигуряващ производството на ценни и с широко приложение продукти.

Увеличеният интерес към този вид производство се определя от:

- Преобладаващата експортна насоченост. Валутните постъпления от износ на пчеларски продукти през 2004 г. са в размер на 14 530 359 щатски долара;
- Възможност за получаване на добри доходи от професионалните пчелари, за които пчеларството е основен бизнес;
- Подпомагане на производителите, чрез отпускане на капиталови субсидии и преференциални кредити от ДФ “Земеделие”;

- Осигуряване на поминък и допълнителни доходи на населението в слаборазвитите селски райони.

По данни на НВМС, през 2004 г. броят на пчелните семейства в страната е 507 784, което е с 10,6% повече спрямо 2003 г. Този ръст се дължи както на повишаване на броя отглежданите пчелни семейства, така и на подобряване на отчетността при регистрацията на пчелините.

Въпреки увеличението брой на пчелните семейства, производството на пчелен мед от реколта 2004 г. е намаляло с 27,2% спрямо предходната, до 6 180 тона. Изключително неблагоприятните климатични условия не позволиха на пчелните семейства да използват наличната паша и доведе до значително намаление на медосбора. Поради ниските добиви в някои райони на страната пчеларите се затрудниха с осигуряване на зимните запаси за семействата си.

В изпълнение на Заповед на министъра на земеделието и горите се извърши първата от 20 години насам проверка на място в 33 предприятия за преработка на пчелен мед. Предмет на проверката бе спазването на технологичните, хигиенните, ветеринарно-санитарните изисквания и ветеринарномедицинска документация.

На база на резултатите от нея проверените предприятия бяха разделени в четири групи :

1. Предприятия, които могат да изнасят пчелен мед за ЕС, САЩ и трети страни и отговарят на ветеринарно-санитарните, хигиенни и технологични изисквания;
2. Предприятия, които могат да изнасят пчелен мед за ЕС, САЩ и трети страни, след изпълнение на връчени предписания и отстраняване на констатираните нередности;
3. Предприятия, които не отговарят на ветеринарно-санитарните, хигиенните и технологични изисквания и имат разпореждане за спиране от дейност;
4. Предприятия, които нямат BG номер и разрешително за дейност.

Към момента на приключване на проверката, броят на предприятията по групи бе както следва: от първа група /без предписания/ - 8 броя, от втора група /с връчени предписания и временно спряни от дейност до отстраняване на констатираните нередности/ - 14 броя, от трета група предприятия /с издадени разпореждания за спиране от дейност/ - 6 броя и от четвърта група /без BG номер и разрешително за дейност/ – 2 броя.

През второто полугодие на 2004 година, след изпълнение на предписанията, част от предприятията, включени във втора и трета група са преминали в първа. С това общият брой на предприятията, одобрени за експорт достига 16 броя.

В изпълнение на Закона за пчеларството започна разработването на Национална програма за развитие на пчеларството с помощта на GTZ (Общност за съвместна техническа работа – Германия).

През 2004 г. за първи път беше осигурена субсидия от ДФ "Земеделие" на Националната развъдна асоциация по пчеларство /НРАП/ за извършване на основните селекционни мероприятия при определяне расовата принадлежност, контрола на биологичните и продуктивни качества на пчелните семейства.

В резултат от това, за отчетния период под контрола на НРАП са обхванати 481 бр. пчелни семейства от Националния генофонд и 4 956 бр. семейства от елитната част на популацията. Взеи и изследвани са 4 776 броя проби за определяне на расовата принадлежност, чрез морфологичен анализ, извършени са 5 400 контроли за контрол на биологичните и продуктивни качества.

Приоритетният характер на пчеларството ще се запази и през 2005 г., като се очаква увеличаване броя на пчелните семейства и производството на пчелен мед.

2.1.2.7. Бубарство

През 2004 г. основната дейност в сектора остава производството на бубено семе за съхранение и възпроизводство на популациите от Националния генофонд.

Производители на бубено семе остават Регионалният център за научно-приложно обслужване-Враца и "Свила" АД Хасково.

През 2004 г. са произведени общо 1 030 кутийки бубено семе, в т.ч. 230 племенно /суперелитно и елитно/ и 800 кутийки индустриално /F1 хибридно/.

За отчетния период не са раздавани бубени семена за индустриално производство на сурови пашкули.

Липсата на работещи преработвателни предприятия и ниската изкупна цена на суровите пашкули продължават да бъдат основен лимитиращ фактор за възстановяване на сектора.

2.1.2.8. Зайцевъдство

В последните години интересът към сектор зайцевъдство се възобновява, със стремеж към реструктуриране от дребно и разпокъсано към модерно, със стоков характер и експортна насоченост производство.

По данни на НВМС, през 2004 г. общият брой на зайците в страната възлиза на 308 282.

Въпреки добрите предпоставки за организиране на по-голямо стоково производство и подходящите природно-климатични условия, все още делът на стопанствата с до 9 зайкини е най-голям – 91,5% от общия брой стопанства, в които се отглеждат зайци Стопанствата с до 49 зайкини - майки са 8.3 %, а в под 1% от стопанствата се отглеждат над 50 майки.

По данни на дирекция “Агростатистика”, през 2004 година броят на закланите в специализирани кланици зайци достигна 38,4 хил броя, като са добити 63 тона заешко месо. Това количество е с 4,8 пъти повече в сравнение с 2003 година.

Положителен тласък за развитието на сектора оказва откриването през 2004 година на 3 броя линии - Евровърхът /гр.Стара Загора/, Меком - Силистра и в с.Чубра /гр. Бургас/, които са одобрени за клане на зайци и експорт на заешко месо в страните от ЕС. Така, през 2004 г. броят на кланиците, в които могат да се колят зайци достигна 8.

През октомври 2004 година бе открит специализиран център по изкуствено осеменяване на зайци към Лесотехническия университет, със средства на ДФ “Земеделие” в един от слаборазвитите райони на страната - Монтанска област. Очаква се това да окаже положителен ефект върху развитието на зайцевъдството.

За осъществяване на експорт на заешко месо в страните от ЕС последна пречка се явява липсата на одобрена от Европейската Комисия Национална мониторингова програма за контрол на остатъчни количества от ветеринарномедицински продукти и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход /НМПКО/.

Сред посочените причини за отлагане на одобрението на Националния план от страна на ЕК в Брюксел са неизпълнение на заложените в плана за 2003 г. брой проби за анализ на заешко месо и липсата на аналитични методи за няколко групи субстанции.

За развитие на сектора в желаната посока е необходимо предприемане на мерки за спечелване на българския консуматор, с цел увеличение на вътрешното потребление, както и премахване на всички пречки пред експорта на заешко месо.